

Załącznik do uchwały Rady
Ministrów z dnia2026 r.
(M.P. poz. ...)

RZĄDOWY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
ASYSTENT RODZINY W 2026 R.

Warszawa, październik 2026 r.

WSTĘP

Prowadzone analizy pokazują, że w zakresie pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nadal występują niezaspokojone potrzeby. Od 2020 roku rośnie liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej (2020 r.: 72063 dzieci; 2021 r.: 72941 dzieci; 2022 r.: 73400 dzieci; 2023 r.: 75903 dzieci; 2024 r.: 77730 dzieci; 2025 r.: 78875). Sytuacja ta jest między innymi skutkiem niewystarczającej profilaktyki. Brak jest możliwości oszacowania liczby rodzin, które potrzebują wsparcia asystenta, natomiast analiza sytuacji poszczególnych przypadków wskazuje, że część dzieci trafia do pieczy z powodu niewydolności wychowawczej rodziców, która mogłaby być skorygowana w przypadku wsparcia ich przez asystenta rodziny. Rządowy program wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.”, odciążając gminy z części kosztów związanych z realizacją zadania własnego, stanowi zachętę dla gmin do zatrudniania asystentów.

I. Podstawa prawna

Rządowy program wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.”, zwany dalej „Programem”, został opracowany w oparciu o art. 187 ust. 1 pkt 5 w zw. z ust. 8 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2026 r. poz. 980).

II. Cel Programu

Celem Programu jest wsparcie gmin w realizacji zadań własnych wykonywanych przez asystentów rodziny, w tym również zadań, o których mowa w art. 8 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829).

III. Adresaci Programu

1. Dofinansowanie w ramach Programu jest adresowane do gmin, które realizują zadania z obszaru wspierania rodziny, w tym również wynikające z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Ze środków finansowych Programu mogą korzystać, za pośrednictwem gmin, również podmioty niepubliczne, które zgodnie z art. 190 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, realizują zadanie pracy z rodziną na zlecenie jednostki samorządu terytorialnego.

2. Wsparcie jest udzielane na wniosek gminy złożony w formie zapotrzebowania złożony do wojewody.

IV. Zakres realizacji Programu

1. Wsparcie zostanie udzielone ze środków Funduszu Pracy w formie dofinansowania dodatków do wynagrodzeń asystentów rodziny oraz kosztów zatrudnienia asystentów rodziny.
2. Dofinansowanie dotyczy kosztów ponoszonych przez gminę na wynagrodzenia i dodatki asystentów rodziny (wraz z pochodnymi od wynagrodzeń) w okresie od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2026 r.
3. Gmina będąca beneficjentem Programu może korzystać z całego zakresu Programu lub jednego elementu Programu (dofinansowania dodatków do wynagrodzeń lub dofinansowania kosztów zatrudnienia).

V. Finansowanie

1. Źródłem finansowania Programu są środki Funduszu Pracy ujęte w planie finansowym Funduszu Pracy na 2026 r.
2. Na realizację Programu w 2026 r. w planie finansowym Funduszu Pracy zaplanowano środki w wysokości nieprzekraczającej 70 mln zł.
3. Dofinansowanie zostanie przyznane na podstawie zbiorczego zapotrzebowania gmin składanego przez wojewodę do ministra właściwego do spraw rodziny.
4. Środki pozyskane z Funduszu Pracy mogą być przeznaczone jedynie na pokrycie wydatków kwalifikowalnych dotyczących dofinansowania dodatków do wynagrodzenia asystentów rodziny oraz dofinansowania kosztów zatrudnienia asystentów rodziny, stanowiąc dochód gminy w rozumieniu ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572, późn. zm.).
5. Środki na dofinansowanie są przekazywane na wniosek wojewody przez ministra właściwego do spraw rodziny. Wojewoda, na podstawie zawartej umowy, przekazuje środki gminom.
6. Minister właściwy do spraw rodziny zastrzega sobie prawo przyznania dofinansowania w Programie w kwocie niższej niż wnioskowana w zapotrzebowaniu w sytuacji, gdy łączna kwota złożonych zapotrzebowań od wojewodów przekroczy kwotę planowanego dofinansowania, z zachowaniem zasady proporcjonalnego obniżenia dofinansowania.

VI. Czas realizacji Programu

Program będzie realizowany od dnia jego ogłoszenia do dnia 31 grudnia 2026 r.

Wydatki będą kwalifikowalne w okresie od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2026 r.

VII. Warunki dofinansowania w ramach Programu

1. Dodatki do wynagrodzeń asystentów rodziny:

- 1) do 2 400 zł brutto do wynagrodzenia jednego asystenta rodziny w roku 2026 (podstawą zatrudnienia może być zarówno umowa o pracę, jak i umowa zlecenie);
- 2) dofinansowanie to będzie wyliczane jako 12 części odpowiadających miesiącom zatrudnienia – dofinansowanie dodatku do wynagrodzenia za jeden miesiąc może zostać przyznane w wysokości do 200 zł brutto, proporcjonalnie do wymiaru etatu w danym miesiącu;
- 3) dofinansowanie dodatku do wynagrodzenia za dany miesiąc może być przyznane asystentowi rodziny, który przepracował w miesiącu, za który przyznany jest dodatek, co najmniej 120 godzin w odniesieniu do zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy – w przypadku zatrudnienia w niepełnym wymiarze proporcjonalnie mniej);
- 4) dofinansowanie dodatków do wynagrodzeń nie może zostać przeznaczone na dofinansowanie wynagrodzeń, dodatków i nagród otrzymywanych przez asystenta rodziny na podstawie umów, o których mowa w art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 5) dofinansowanie powinno stanowić maksymalnie do 80% kosztów dodatku (beneficjent, tj. gmina, powinna zabezpieczyć udział własny w wysokości minimum 20%).

2. Koszty zatrudnienia asystentów rodziny:

- 1) do 30% kosztów poniesionych przez gminę (wynagrodzenie wraz pochodnymi od wynagrodzeń) za okres styczeń – grudzień 2026 r. na zatrudnienie asystentów rodziny;
- 2) z kosztów zatrudnienia asystentów rodziny są wyłączone:
 - a) środki na dodatki do wynagrodzenia dofinansowane ze środków Funduszu Pracy w ramach Programu oraz wymagany wkład własny,
 - b) wszystkie dodatkowe świadczenia wypłacone asystentom, inne niż wynagrodzenie zasadnicze i dodatek za wieloletnią pracę.

VIII. Wykonawcy i beneficjenci Programu oraz ich działania

1. Szczebel centralny – minister właściwy do spraw rodziny

1. Podział pomiędzy województwa kwoty zaplanowanej na dofinansowanie dodatków oraz kosztów zatrudnienia asystentów rodziny dla gmin w ramach środków Funduszu Pracy, w oparciu o zbiorcze zapotrzebowania gminne przekazane przez wojewodów.
2. Wskazanie wojewodzie kwoty, w ramach dokonanego podziału środków, o którą może wnioskować w ramach Programu.
3. Przekazanie środków Funduszu Pracy w ramach Programu wojewodom.
4. Analiza sprawozdań wojewódzkich z realizacji Programu, złożonych zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 3 do Programu.
5. Monitorowanie i ocena realizacji zadań finansowanych z Programu na podstawie sprawozdań województw.
6. Sporządzenie sprawozdania zbiorczego z realizacji Programu do dnia 26 lutego 2027 r.

2. Szczebel wojewódzki – wojewoda

1. Przekazanie za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej do urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rodziny zweryfikowanych zbiorczych zapotrzebowań z gmin zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 1 do Programu.
2. Udzielanie informacji o zasadach realizacji Programu, a także interpretacja jego postanowień.
3. Przygotowanie dokumentacji dla gmin, w tym umów sporządzonych na podstawie wytycznych do umowy z gminą, określonych w załączniku nr 2 do Programu i sprawozdania z realizacji Programu w 2026 r., zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 3 do Programu.
4. Zawieranie umów z gminami, będącymi beneficjentami Programu.
5. Występowanie do ministra właściwego do spraw rodziny o środki z Funduszu Pracy w wysokości zgodnej z kwotą przyznaną na podstawie dokonanego podziału środków przez ministra, zgodnie z zasadami określonymi w części IX.
6. Przekazywanie środków gminom w ramach Programu.
7. Analiza prawidłowości sprawozdań z realizacji Programu przekazanych przez gminy, będące beneficjentem Programu,.
8. Rozliczenie środków Funduszu Pracy przyznaných w ramach dofinansowania w Programie do dnia 29 stycznia 2027 r.
9. Przekazanie do urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rodziny:

- 1) sprawozdania województwa z realizacji Programu, stanowiącego zbiorcze zestawienie sprawozdań gminy z województwa za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej, na zakończenie realizacji Programu, do dnia 29 stycznia 2027 r.;
- 2) oświadczenia wojewody o przeprowadzonej weryfikacji dotyczącej prawidłowości realizacji Programu przez gminy, w szczególności w zakresie: terminowości, efektywności, rzetelności i jakości wykonywania zadania, a także prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację Programu oraz prowadzenia dokumentacji określonej w przepisach prawa i postanowieniach umowy.

3. Szczegół lokalny – gmina:

1. Składanie do wojewodów zapotrzebowania gminy zgodnie z zasadami określonymi w części IX.
2. Realizacja zadań zgodnie z podpisanymi umowami.
3. Rozliczenie środków Funduszu Pracy zgodnie z założeniami Programu i podpisaną umową oraz zwrot niewykorzystanej części dofinansowania w terminie określonym w umowie, przy czym termin ten nie może być dłuższy niż 15 dni od dnia określonego w umowie jako dzień zakończenia realizacji Programu.
4. Przekazanie do wojewody sprawozdania gminy z realizacji Programu, zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 3 do Programu, w sposób ustalony przez wojewodę, w terminie do 15 dni od końcowego dnia terminu realizacji Programu.

IX. Zasady przystąpienia do Programu

1. Wojewoda w terminie wskazanym przez ministra właściwego do spraw rodziny w Centralnej Aplikacji Statystycznej zbierze od gmin zapotrzebowanie, zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 1.
2. Wojewoda zweryfikuje, a następnie przekaze w terminie wskazanym przez ministra właściwego do spraw rodziny w Centralnej Aplikacji Statystycznej, zbiorcze zapotrzebowanie wojewódzkie do ministra właściwego do spraw rodziny.
3. Minister właściwy do spraw rodziny w terminie do 14 dni od dnia otrzymania ostatniego z szesnastu zbiorczych zapotrzebowań przekazanych przez wojewodów zatwierdzi i ogłosi listę gmin beneficjentów Programu w podziale na województwa z określeniem wysokości przyznanego dofinansowania.
4. Wojewoda występuje o środki Funduszu Pracy w wysokości, o której mowa w pkt 3.
5. Wojewoda oraz gmina, będąca beneficjentem Programu, są zobowiązani w terminie do 31 grudnia 2026 r. do podpisania umowy w sprawie przekazania dofinansowania,

niezwłocznie po ogłoszeniu listy gmin, o którym mowa w ust. 3. Umowa zawierana jest na okres do 31 grudnia 2026 r.

6. W przypadku rezygnacji z udziału w Programie, gmina będąca beneficjentem Programu jest zobowiązana do niezwłocznego wypowiedzenia umowy zawartej z wojewodą albo przesłania wojewodzie oświadczenia o nieprzyjęciu środków, jeśli umowa nie została zawarta.

7. Dofinansowanie Programu ze środków Funduszu Pracy podlega zwrotowi, w zakresie środków:

- 1) wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, pobranych nienależnie lub pobranych w nadmiernej wysokości wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych — w terminie 15 dni od dnia stwierdzenia okoliczności wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania nienależnie lub pobrania w nadmiernej wysokości;
- 2) niewykorzystanych — w terminie do 15 dni od dnia określonego w umowie jako ostatniego dnia realizacji Programu;
- 3) w postaci odsetek bankowych lub ewentualnych przychodów uzyskanych w ramach dofinansowania Programu - w terminie do 15 dni od dnia określonego w umowie jako ostatniego dnia realizacji Programu;
- 4) w postaci odsetek w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych od niewykorzystanego dofinansowania zwróconych po terminie 15 dni od dnia określonego w umowie jako ostatni dzień realizacji Programu.

8. Gmina dokonując zwrotu środków do wojewody, zobowiązana jest do wskazania:

- 1) kwoty niewykorzystanych środków Funduszu;
- 2) kwoty odsetek bankowych lub ewentualnych przychodów uzyskanych w ramach dofinansowania Programu;
- 3) kwoty odsetek w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

X. Zasady i tryb rozstrzygnięcia

1. Wyniki wraz z podaniem listy gmin, beneficjentów Programu, w podziale na województwa wraz z określeniem wysokości przyznanego dofinansowania są ogłaszane na stronie internetowej ministerstwa obsługującego ministra właściwego do spraw rodziny.

2. Od rozstrzygnięcia w sprawie dofinansowania nie przysługuje odwołanie.

Załączniki do rządowego programu wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.”:

1. Załącznik nr 1 – Wzór zapotrzebowania w ramach rządowego programu wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.”
2. Załącznik nr 2 □ Wytyczne do umowy na dofinansowanie ze środków Funduszu Pracy realizacji zadania własnego gminy w ramach rządowego programu wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.”
3. Załącznik nr 3 – Wzór sprawozdania z realizacji rządowego programu wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.”